

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 ĽUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i> Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr. Na pol roka . . . . . 1 „ — „ Na štvrt roka . . . . . — „ 50 „ Jednotlivé číslo 3 kr.	Vychodí každú nedeľu. Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14. Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Zamestnanie v zime.

Opposície a liberálna strana.

Naša milá vlasť sa snáď ešte nikdy nenachádzala v takom položení, jako teraz. Rozbroj, asice veľký rozbroj panuje medzi parlamentárnymi stránkami, a tento rozbroj škodí nie natoľko parlamentárnym stranám, jako radšej samej našej drahej vlasti. Že rozbroj tento škodí Uhorsku, to vidíme a vieme všetci, ktorí s otvorenými očiami chodíme po svete. Nahliadajú to tedy aj členovia parlamentárných opposícií. Muzovia títo vidia, že pokračovaním svojim zapríčiňujú vlasti ohromnú škodu, a vidia aj to, že ich pozdná doba bude na zodpovednosť ľahaf zato zlé, ktoré chovaním svojim zapríčinili vlasti. Čo prirodzenejšie tedy, než že sa chcú očistiť a vinu za všetko skladajú na protivníkov svojich, na liberálnu stranu. A aby nevinnosť svoju tým jasnejšie dokázali, prizvukujú potrebu vyrovnania sa a všade hlásajú svoju veľkú nezlomnú náchylnosť k priateľskému pomereniu sa.

Keby to nebolo tak žiaľne, tak by sme sa museli skutočne zasmiať nad týmito farizejskými pretvarovaniami sa opposícií. Opposície skutočne tak vyjednávajú o pokoj, tak si žiadajú smierenie, tak podávajú pravicu liberálnej strane, že ju táže nemôže prijať, bez toho, aby sa nepokorila až po čiernu zem. Jako vieme, vyjednáva sa o pokoj už vyše dvúch týždňov a keď tieto riadky píšeme, stojíme od pokoja práve tak ďaleko, jako sme stáli na samom začiatku. Zato ale pokoj môže byť každú minútu uzavrený, lebo k tomu sa nič iné nevyžaduje, jako dobrá vôľa a kus vlastenecosti so strany opposicionálnych vyslancov.

Dnes stoja v ceste uzavreniu pokoja iba prebhané žiadosti opposícií. Nakolko do verejnosti preniklo, opposície žiadajú, aby sa barón Bánffy hneď a hneď poďakoval, tak aby vyjednávania o pokoj viedla už nová vláda. Žiadajú reformu volieb, súdenie kúrie vo volebných záležitostiach. Zabezpečenie práv verejných úradníkov zákonom. Reformu pri povoľovaní stavby vicinálnych, miestnych železníc. Zostrenie zákona o inkompatibilitate vyslancov, to jest prísne určenie toho, čím všetkým nesmie byť vyslanec. Nový zákon o pensionovaní. Ohľadom vyrovnania s Rakúskom žiadajú, aby sa to uzavrelo v podobe medzinárodnej smluvy, to jest, aby sme s Rakúskom práve takú smluvu uzavreli, jako s bárktorým iným štátom celého sveta. A konečne žiadajú ešte, aby snem zaslal ku kráľovi pripis vďaky za to, že privolil ku vyjednávaniu o pokoj.

Tol'koto podmienok postavily opposície a so svojej strany ponúkly iba jeden-jediný bod, ten totižto, že jak nové ministérium splní všetky tieto ich požiadavky, tak budú tak láskavi a priľohia k riadnemu pojednávaniu snemu.

Nuž či je to nie komédia? Opposície zadávajú celé kopy požiadavok vládnej, v ohromnej väčšine sa nachádzajúcej strane a oni len láskave to chcú dopustiť, že potom budú v sneme riadne pojednávania, záruku toho ale nechcú dať, to jest oni len slovom sľúbia, že ďalej nepovedú obštrukciu, k tomu už ale nechcú privoliť, aby sa slánovy snemovne tak zmenily, že obštrukcia nebude možná bárskeďy, jako za terajších stanov. Nuž keby smy ani ďalej nešli, už aj z tohoto jedného vidno, že opposície chcú taký pokoj diktovať liberálnej strane, jaký zvykli vífazi úplne pokoreným. Lenže chvála Pánu Bohu, tentoraz sa má vec naopak. Liberálna strana nenie pokorená, ubitá, rozcapartená, a tak tedy ani nenie prinútená také podmienky prijaf, jaké jej diktuje v menšine sa nachádzajúca opposícia.

A liberálna strana ani sa nesmie dať na milosť a nemilosť opposíciám, lebo tým by urazila celý národ. Liberálna strana zastupuje väčšinu národa, čo ona chce, to chce väčšina národa; na čom sa ona usniesla na sneme, to uzavrela v mene väčšiny národa. A napriek tomu, že liberálna strana by vlastne mala diktovať opposíciám takéto prísne podmienky pokoja, ona nevyžaduje iné, iba prijatie vyrovnania s takým doplnkom, ktoré ani najmenej neurazí samostatnosť Uhorska. Prijme návrh, aby vo volebných záležitostiach budúcné kúria súdila. Žiada revisiu stanov snemovne a konečne žiada, aby snem indemnitu a návrh zákona o predĺžení smluvy s Rakúskom do konca júna ešte terajšej vláde odhlasoval. Nenachádza sa síce v podmienkach pokoja, ale celý svet veľmi dobre vie, že ministerský predseda br. Bánffy, ktorý už i tak pradávno zunoval svoje vysoké postavenie, najbližšie odstúpi. A toto bude najväčšia obeť, ktorú liberálna stránka prinesie pokoji k vôli. Lenže o tom opposície ani nech nesnívajú, žeby barón Bánffy prv odstúpil, než bude skutočne pokoj uvedený. Barón Bánffy prevedie najprv to, na čo sa podobral a len potom sa utiahne na dobre zaslúžený odpočinok.

Keby liberálnej strane nešlo skutočne o dobro a blaho vlasti, tak by sa nebola pustila do vyjednávania s opposíciami ohľadom uzavretia pokoja, nebola by ponukla isté ústupky. Veď v smysle parlamentarizmu vôľa väčšiny musí prísť vždy k platnosti a opposície v menšine sa nachádzajúce nikdy nesmú násilným spôsobom, na pr. obštrukciou prekaziť väčšinu v tom, aby sa to stalo, čo ona chce. V takomto páde má väčšina právo násilným spôsobom potlačiť protiústavné účinkovanie menšiny. A vo veľkej väčšine nachádzajúca sa liberálna stránka nezamýšľa násilným spôsobom potlačiť účinkovanie opposícií,

lež práve naopak podáva im pravicu k smiereniu, hovoriac, k vôli pokoju, ktorý je pre krajinu tak veľmi potrebný, hotoví sme vaše žiadosti splniť nakoľko sa tiež shodujú so záujmom vlasti a nakoľko nechelia jednoducho k poníženiu, k potupeniu liberálnej strany a z jej lona pošlej vlády.

Hľa, liberálna strana opravdu vlastenecky sa chová voči opposíciám. Liberálna strana nemá pred očima vlastné záujmy, lež jedine dobro krajiny, ktorému k vôli hotová je doniesť aj ťažké obete. Nie tak opposície, ktoré nehľadia ani na pravo, ani na ľavo, lež pracujú voslep, aj za cenu oškodenia vlasti, na vytknutom cieľi, ktorý, súdiac z ich dosavadného chovania sa, nenie nič iné, jako rozbúchanie liberálnej strany.

Tento cieľ avšak opposície nikdy nedosiahnu, v Uhorsku nepadne liberalismus nikdy, lebo Uhorsko bolo vždy liberálne a takým aj zostane.

Slovo k rodákom.

Hlboko sme zabrdli alebo lepšie povedané, hlboko zatísila nás planá odvážlivá ruka do bahna, z ktorého tak ťažko bude sa nám vymotať.

Na tomto mieste nášho časopisu zaoberali sme sa obšírnejšie s parlamentarismom, vysvetľovali sme si jeho pochop, sriadenosť, úlohy a hľa, rozumovanie naše bolo len teoretickým a nezodpovedným dnešnej skutočnosti, akú nám ukazuje snem náš. My videli sme v parlamente najznamenitejšiu, najvznešenejšiu ustanovizeň konštitúcie, a dnes parlament len dľa mena ešte máme. Ozaj zhroziť sa musíme, vidiac, kam sme za pár rokov prišli. Pomery naše, ako všetky pomery ľudské, neboly dokonalé. Našlo sa mnohé nepotrebné, zbytočné, nemiestné, a schádzalo nám nejedno, čo sme súrne potrebovali; bez čoho bolo nám trudno sa zaobísť. No mali sme pokoj — a napredovali sme. Pomaly, často a váhavo, no predsa stúpali sme napred. Veď mnohé nás neodolateľne hatilo, ale bola vôľa k pokroku. Tu zjavili sa nám ľudári a riekli: «potiaľto a nie ďalej — okrem nazpäť?»

Mnohé pomery ústavné i občianske sa polepšily. Mnohé obecné i súkromné farchy došli uľavenia. Nepočetné úspechy dosiahli sme menovite na poli obecného práva a na poli štátnopolitičnom. Ba ohľadom určitosti dedičného práva pohľadom na správnosť rodinných pomerov neodškriepiteľne mnoho získali sme tým, že rozcaparatenosť manželského práva bola vylicená zákonom o jednotnom pokračovaní vo všetkých otázkach s manželstvom spojených. A tento neoceniteľný výtvarok bol trňom v očiach niektorých klerikálov. Tu povstala v múdrej (?) hlavičke Lepsé-

nyho myšlienka utvorenia klerikálnej strany. A tento prefikáný mudrc našiel jej aj meno «ľudová strana,» ktoré hlbokou významnosťou svojou, keby bolo pravdivé, uspôsobené a oprávnené by bolo bývalo veškeré vrstvy občianstva podmaniť a v jedno uviesť. No názov bol falošný a len tak k omámeniu vymyslený. Slovutné heslo znelo: «za ľud» v skutočnosti ale ono znamenalo «na úkor ľudu.»

No tak, či tak, ľudári sa zjavili na dejšti verejného života a čo sú tým potreby občianske, čo záujmy štátne, čo napredovanie! Oni si za cieľ vystavili predovšetkým zastaviť všetkú ďalšiu činnosť a jedine cirkevno-politické zákony zničiť. Keď ale videli, že ich je k tomu málo, keď sa presvedčili, že na tomto poli nikde žiadnych spojencov nemajú a mať nebudú, naproti tomu ale oproti nim liberálna ohromná väčšina ako múr stojí: lapili sa figlov. Žmurkali na národnosti a dráždili ich, hľadali príčiny nespokojnosti iných opozicionálnych strán a osvojili si tiež, aby len mali spôsob s kýmkoľvek do spojenia vstúpil zjavne oproti vláde, potajme ale menovite oproti liberálnej strane vôbec a liberalismu zvlášť.

A intrigantom šťastie aj prišlo. Ako rozborili ľud, tak rozdrúzgali aj parlament. V občianstve našli málo podpory napriek všetkému náboženskému nátlaku, no v sneme našli, keď aj nie mnoho, ale všetko odhodlaných spojencov. A s tymito na posmech obrátili parlament. Poltrefa sto rozšafných mužov v nečinnosti hlvie proti svojej vôli a ku všeobecnej škode, lebo z poldruha sto protivníkov 20—30-ti tamtým pracovať a povinnosti plniť nedovolia. Päť mesiacov trvá tento hnusný škodný stav.

Že niet pomoci a obrany proti tomuto, príčina je tá, že predkovia naši pri zostavovaní domových pravidiel rokovania snemového ani len na tú myšlienku neprišli, žeby synovia vlasti sami zručať a znivočiť mohli parlamentarismus a ústavnosť, za ktorú otcovia a starootcovia ešte len pred 50 rokami krv svoju tak ochotne vylievali.

Aby sa štátobornej zhube urobil koniec, vláda v svojej ridzej vlasteneckosti hotová bola seba obetovať, nežiadajúc iné za obeť svoju, ako zabezpečenie čistej parlamentárnej činnosti snemu. A tu ukázalo sa, akí parlamentárni sú vodcovia opposícií.

Ti, ktorí tak nešeredne hromžili proti Tiszovmu návrhu, ktorý v liberálnom klube predniesol, pred snem ale ani nepredložil, — ktorí v prsia sa bili, že nedovolia, aby jeden klub, trebárs je to aj klub snemovej väčšiny, politiku krajinskú riadil, tí si teraz osobovali, žeby oni 9—12-ti sami dali smer veškerej štátnej politike v celku i v podrobnosťach. Oni si osobovali určité, s čím

sa má zaoberať snem a s čím nie, kto má byť predsedom snemu a ako má pokračovať, kto má byť ministrom a tým podobné veci. Nuž je to parlamentarizmus? Oj nie, to by bolo tyrannstvo a diktátor-tvo pár opozičných pohľadárov. Takéto niečo nesmie prijať nikto — a najmenej národ sám. No národ to ani nepripustí. Ťažké a drahé naučenie dostalo sa nám za údel, no bude nám ono osožným. Rozoznali sme plevu od zrna, vezmeme riečicu a očistíme zrno od pliev, ktoré nám prajný vetriček budúcich volieb, dá Boh, že navždy odveje.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Politické rozpoloženie. Jakkáňle sa dvaja India sídu, nuž o inšom nebovoria, jako o tom, či bude pokoj uzavrený medzi snemovými stránkami, alebo či rozbroj aj naďalej potrvá. V minulom čísle sme boli vyslovili nádej, že v tomto čísle pravdepodobne už budeme môcť niečo istého sdeliť et. čitateľom našim ohľadom toho, na čom stojíme. No žiaľ Bohu, aj dnes ešte vždy len to musíme písať, že veru nevieme nič istého.

Vyjednávania a podmienky pokoja držia sa úradne v tajnosti, napriek tomu dostaly sa tiež do verejnosti, tak že dnes už každý človek vie, jaké podmienky stavia opozícia a čo je z nich náchylná vláda prijať. Podmienky opozícií, taktiež aj odpoveď na ne so strany vlády podávame bližšie v prvom článku, tu ich tedy nejdeme opakovať. Tu podávame len tie zovňajšie úkazy, ktoré sa udaly okolo vyjednávania straniva uzavretia pokoja.

Celý minulý týždeň zasedaly opozície a radily sa pod jakými podmienkami majú spraviť to, čo je ich vlasteneckou povinnosťou, totižto upustiť od obštrukcie. Konečne ustálily body pokoja a tiež predostrely vláde. Vláda sa dlhšie radila nad týmito podmienkami pokoja až konečne aj ona zadala svoje podmienky, ktoré et. čitateľ najde v prvom článku.

Najväčšiu prekážku a ťažkosť robily podmienky, pod jakými uzavrená má byť colno-kupecká smluva s Rakúskom. Ministerský predseda barón Bánffy totižto predostrel opozičiam tú požiadavku, aby sa colno-kupecká smluva uzavrela s Rakúskom na základe samostatného zariadenia do roku 1903-ho a jak sa roku 1903-ho nepodarí predĺženie tejto smluvy, nech táže zostane v platnosti do tých čias, pokiaľ snem inakšie nerozhodne. Túto závierku nechcely opozície pod žiadnou podmienkou prijať, lebo držaly ju za takú, následkom ktorej teraz uzavrená smluva zostane na večné veky v platnosti, tak že si Uhorsko vypustí z ruky právo samostatného rozhodovania.

Keď barón Bánffy videl, že sa táto závierka oppo-

siciam neľúbi, usiloval sa ju zmeniť. Člen liberálnej strany Koloman Széll navrhnul, aby colno-kupecká smluva s Rakúskom uzavrela sa s nasledujúcim dodatkom: Smluva sa uzaviera do roku 1903-ho, nech sa ale vyzdvihne, že Uhorsko má právo na samostatné colné územie. Jestli sa do roku 1903-ho nepodarí uzavreť novú smluvu, platnosť terajšej predlžuje sa do konca roku 1903 ho, po uplynutí tejto doby bude uvedené prípadne samostatné colné územie.

Myšlienka Széllova sa ľúbila aj vláde, a práve preto vyprostredkoval mu barón Bánffy u kráľa výsluch tým cieľom, aby tento svoj návrh predniesol jeho veľičenstvu a vyprostredkoval prijatie jeho. Széll aj odcestoval minulú sobotu do Viedne, kde ho kráľ v nedeľu a v pondelok prijal na výsluchu. Széllovi podarilo sa presvedčiť kráľa, že ním odporúčaný dodatok úplne zodpovedá zákonu, že chráni celistvosť monarchie a tak ho kráľ aj prijal, jaknáhle sa barón Bánffy, ktorý bol so Széllom tiež vo Viedni, osvedčil, že dodatok tento aj vláda si osvojuje.

Széllov návrh, jako počut, náchylné sú prijať aj opozície, čím sa uzavrenie pokoja veľmi zrýchli.

Keď Széll bol odcestoval do Viedne, opozičné časopisy nevedely kam sa podieť od radosti, lebo si cestu Széllovu tak vysvetlovaly, že Széll išiel proti vôli baróna Bánffyho do Viedne, aby tam kráľa informoval. Jejich neslýchaná radosť trvala ale len krátky čas, lebo Széll sa osvedčil, že išiel s povedomím ministerského predsedu do Viedne, ba že mu sám Bánffy vyprostredkoval výsluch u kráľa. A tak tedy niet žiadneho nepriateľstva medzi Kolomanom Széllom a barónom Bánffym.

Ponevác je isté, že barón Bánffy poďakuje sa, jaknáhle parlamentárne pomery budú v poriadku, tak sa už aj teraz spomína meno nového ministerského predsedu. Čo takí spomínajú sa Kolomann Széll, barón Gejza Fejérváry, honvédscky minister a Ladislav Lukács, finančný minister.

Vláda a katolícki biskupi. Keď v snemovni magnátov pojednávány bol známy návrh grófa Széchenyiho, ktorý bol len tým cieľom zadaný, aby sa dokázalo, že barón Bánffy v snemovni magnátov nemá väčšinu, že magnáti nie sú za politiku Bánffyho, katolícki biskupi skoro všetci hlasovali za vládu. Toto je prajný úkaz času, ktorý značí to, že katolícke kňazstvo je za liberálnu vládu vzdor tomu, že táže uviedla do života cirkevno-politické zákony. Biskupi sú zato za liberálnu vládu, lebo nabliadli, že cirkevno-politické zákony neškodia náboženskému duchu.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne magnátov dňa 18-ho januára. Na dneskajšie zasadnutie magnátov bol politický svet veľmi zvedavý, lebo sa už vopred vedelo, že opoziční členovia magnátskej tabule zadajú na kráľa

upravený prípis, adresu, a úfajú sa, že väčšina adresu prijme.

Pred denným poriadkom ostrihomský kúnieza-primas *Vaszary* v krátkosti pripomenul terajšie hrúzne politické naše rozpoloženie a vzhľadom na to pýtal sa ministerského predsedu, či chce snemovňu magnátov o tom upovedomiť, čo spravil ku zrušeniu terajšieho stavu.

Ministerský predseda barón *Bánffy* v svojej odpovedi uznal, že je terajšia situácia hrúzna, avšak vláda, aby takýto stav nenastal, porobila zavčasu všetko možné. Už 10-ho septembra bolo badať, že obštrukcia prekazí účinkovanie parlamentu a vyjednávania o vyrovnaní. O Novom roku bola reč, či má zvíťaziť s pomocou obštrukcie menšina s uškodením parlamentárnej zásady, alebo či vláda má ďalej viesť záležitosti. Vláda toto posledné považovala za svoju povinnosť. Od tých čias sa rozpoloženie nezmenilo, ačpráve badať teraz istú náklonnosť k utvoreniu pokoja, ktorá síce nenie miestná, lebo opozície žiadajú zaďakovanie vlády, ktorá požíva dôveru väčšiny a kráľa. Ale vláda nebola proti uzavreniu pokoja vzhľadom na vážnosť rozpoloženia, avšak o podmienkach pokoja ponevác je vyjednávanie práve v prúde, nateraz vysloviť sa nemôže. Stanoviskom vlády je zabezpečiť práceschopnosť parlamentu tak, aby sa nabudúce podobné prípady neudávaly a zabezpečiť vyrovnanie obúh polovic monarchie, a vláda chce to previesť bez toho, aby zabezpečené slobody Uhorska utrpely štrbiny a bez toho, aby si pri tom hľadala nejaké osobné zabezpečenie alebo *zadosťučmenie*. Ministerský predseda ubezpečuje veľmožov, že vláda vážne zaoberá sa s rozpoložením a hľadá spôsob, ako by sa dalo vyviaznuť z neho a prechováva nádej, že sa jej to podarí. Ak by sa jej to ale nepodarilo, od čoho nech Pán Boh chráni, i vtedy ďalšia akcia bude sa pohybovať v ústavných medziach, v zákonných formách s tou snahou, aby nastal poriadok a účinkovanie parlamentárneho života, lebo vie že najhlavnejšou, najvýznamnejšou otázkou je, aby sa ústava, verejné právo Uhorska nepohýbaly. (Bárlivá pochvala). Konečne prosí, snemovňu, aby osvedčenie jeho v známosť vzala.

Kúnieza primas *Vaszary* vzal vznámosť odpoveď ministerského predsedu a vrelo si praje, aby sa vyjednávania o pokoj čím zdarnejšie dokončili.

Gróf *Imrich Széchenyi* uznal, že odpoveď ministerského predsedu je uspokojujúca, napriek tomu však, nechce sa dívať na terajší boj so založenými rukama a preto predostiera prípis ku kráľovi, v ktorom ho snemovňa magnátov prosí, aby použil svoje ústavné práva a čím skôr uviedol v Uhorsku ústavný pokoj.

Predseda určil, že sa tento prípis bude pojednávať na piatkovom zasadnutí. Po vybavení niekoľko menej vážnych otázok bolo zasadnutie zakončené.

Zasadnutie snemovne magnátov dňa 20-ho januára. Jediným predmetom dnešného zasadnutia bolo pojednávanie grófom *Imrichom Széchenyim* zadaného prípisu ku kráľovi. Gróf *Széchenyi* v krátkej reči odvodnil, prečo zadal tento prípis ku kráľovi. Poukázal na

terajšie rozorvané pomery, a ponevác je priateľom pokoja prosí snemovňu veľmožov, aby tento prípis prijala, v ktorom sa kráľ prosí, aby použitím svojich ústavných práv uviedol čím skôr v krajine pokoj.

Ministerský predseda barón *Bánffy* znovu prizvukoval, že sú vyjednávania o pokoj v prúde, o nich ale teraz dopodrobna nemôže hovoriť, lebo tým by sa iba uzavrenie pokoja obtžilo. Proti prijatiu grófom *Széchenyim* zadaného prípisu je nielen preto, že sú vyjednávania o pokoj v prúde, lež aj preto, ponevác sa v ňom kráľ prosí, aby použil svoje ústavné práva a uviedol pokoj v krajine. Keď by tento prípis bol prijatý, to by mohlo zavdať príčinu k nedorozumeniu a mohlo by byť tak vykladané, jako keby kráľa bolo treba upomínať, aby používal svoje práva. Prosí magnátov, aby prípis neprijali.

Nasledovalo hlasovanie. Za prijatie prípisu hlasovalo 69 členov snemovne a proti nemu 99, a tak návrh bol zavrhnutý väčšinou 30 hlasov.

Pripomenúť musíme, že katolícki biskupi a arcibiskupi — vyjmúc dvúh — všetci hlasovali s vládou.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 20-ho januára. Terajšie zasadnutia snemovne vyslancov podobajú sa jedno-druhému, jako vajce vajcu. Jak zbudlo pár hlasovaní dľa mena z predošlých zasadnutí, tak opozícia prijme zápisnicu bez poznámky, jaknáhle sa ale hlasovania minuly, hneď zadajú nejaké opravy, aby snemovňa inšie nerobila, jako bezprestajne hlasovala.

Tak to bolo aj dnes. Ponevác z utorku zbudlo šest hlasovaní dľa mena, tak bola dnes zápisnica bez poznámky prijatá. Zatým sa hlasovalo tri razy dľa mena, či vyslanci *Hock*, *Wittmann* a *Horánszky* smú pred denným poriadkom hovoriť na utorkovom zasadnutí. Tedy v piatok sa hlasuje nad tým, či niekto smie minulý utorko hovoriť.

Na konci zasadnutia vyslanci *Blaskovits* a *Sma* interpellovali v záležitosti vzbury, udavšej sa v obci *Sv. Anne*. Menovaní vyslanci tvrdili, že krveprelievanie zapríčinil tamojší hlavaý služny, ktorý násilničil. Sptujú sa, či vláda zavedie prísne vyšetovanie.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 21. januára. Z včerajšieho zasadnutia zbudly ešte tri hlasovania dľa mena, najprv sa tedy tieto vybavily, asíce v tom smysle, že snem nepovolil ani *Hentallerovi*, ani *Kubikovi*, ani *Makfalvaymu* hovoriť pred denným poriadkom na utorkovom zasadnutí.

Na dneskajšom zasadnutí postarané bolo tiež o hlasovania dľa mena, asíce štyria vyslanci chceli pred denným poriadkom hovoriť a zároveň pýtali hlasovanie dľa mena nad tým, či im snem dovolí hovoriť alebo nie. Tieto hlasovania byvše odložené na pondelkajšie zasadnutie, nasledovala interpellácia *Wittmanna* v záležitosti vzbury v obci *Sv. Anne*. Obsah interpellácie je ten samý, jako obsah tých interpellácií, ktoré byly v tejto záležitosti na včerajšom zasadnutí zadané.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 23-ho januára. Dnešné zasadnutie bolo vyplnené tými hlasovaniami dľa mena, ktoré zbudly zo sobotňajšieho zasadnutia, ba aj z týchto jedno zostalo ešte na zajtrajšie zasadnutie. Dnes chceli dvaja vyslanci hovoriť pred denným poriadkom a žiadali hlasovanie dľa mena nad tým, či im snem

dovolí hovoriť, alebo nie. Samo sebou sa rozumie, že tieto hlasovania zostaly tiež na utorok.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 24-ho januára. O dneskajšom zasadnutí nevieme iné povedať, jako že sa začalo hlasovaním dľa mena a tým samým sa aj dokončilo.

Hor' sa k práci!

Hej fahajte, volky moje, fahajte,
Zahanbiť ma *súsedovi* nedajte.
Nakrmím vás i do vôle napojím,
A že prácu neskončíte, sa bojím.

Sľubovali kandidáti
Pred voľbami čos' len chcel,
A po voľbách? — jeden mlčí
I druhý tiež — onemel.

Tristodvanásť múdrych pánov
Sedí v sneme dva roky,
I radia sa — i vadia sa:
No chybujú — pokroky.

Zvadili sa, — aby potom
Pomeriť sa mohli zas;
A za radu i za pokoj
My platíme, — ber to ďas.

Múdri páni ablegáti
Dajte pokoj, už je dosť:
Zasadnite tíško svorne
Plniť svoju povinnosť.

Hľad'te na ľud, ktorý biedne
V potu tvári mozolí, —
Jeho groše v zvadách mrhať,
Či vás srdce nebolí?

Ablegáti — donášajte
Pre krajinu — zákony!
Ale skoro! — Zameškané
Úchvat sotva dohoní.

Hej fahajte, volky moje, fahajte,
Zahanbiť ma *súsedovi* nedajte!
Napájam vás, i do vôle nakrmím,
Hor' sa k práci, bo nad vami zahrním!

Pár slov o mravnosti.

V dneskajších časoch ustavične počujeme ponosy na klesajúce mravy mládeže a ľudí vôbec, čo — jako i porekadlo hovorí, že: zlo nechodi samo — fahá za sebou i hmotný úpadok.

Avšak, dľa nášho zdania, čo sa týka hmotného úpadku jako následku nemravnosti, zodpovedá to len z polovice skutočnosti, lebo jakokoľvek hmotný úpadok môže byť príčinou nemravnosti, tak nemravnosť môže byť príčinou hmotného úpadku.

Rozpovieme to v dvoch krátkych príkladoch. Stalo sa — jako veľmi často — že jednomu gazdovi, ktorý sa ináč dosť dobre opatroval, ročnú úrodu zbil kamenec, a čo tento neznivočil, sobral príval. Gazda vidiac krvopotnú prácu svojich rúk úplne zničenú, zúfal nad svojím stavom a namiesto toho, aby sa bol vyzdvihnutou požičkou postaral o zmenšenie škody zapríčinenej elementárnou pohromou a s dôverou pohliadal do budúcnosti, — oddal sa pitiu, zalieval si ziaľ bes-

nicou, o gazdovstvo sa viac už tak nestaral až klesol na ostatný stupeň. Spredali mu všetko na dlžoby a on stal sa opilcom — žobrákom.

V tomto prípade malý úpadok bol príčinou nemravnosti.

Na dôkaz tobo ale, že zas nemravnosť bola príčinou úpadku, uvedieme tiež z veľmi početných prípadov jeden. Šuhaj-jedinák, ktorého otec náležite nevychoval, keď bol ešte len Jankom, zrazu zostal samostatným keď bol už Janom. Rodičia mu neočakávane zomreli, zanechajúc pekný majetok a náš Jano, zrazu dostanúc slobodnú ruku vo všetkom, v krčme pozakladal jednu roličku za druhou až razom udreli na bubon a Jano ostal na holej dlani.

V tomto prípade zase nemravnosť bola príčinou úpadku, lebo keď by bol otec svojho syna ohyboval, priúchal mravnosti kým bol ešte Jankom, zaiste z dobre vychovaného Janka nebol by sa stal zlumpáčený Jano.

Jako z týchto dvoch krátkych a takrečeno každodenných príkladov vidíme, základom mravnosti je *dobrá výchova*. Vezmime prípad tamtoho gazdu. Keby bol dôveroval v Boha, v lepšie časy, jako že po búrke vždy zasvieti slnko, keby nebol býval krehkým, zaiste by sa nebol oddal pitiu a s dvojnásobnou sporivosťou, s dvojnásobným sebazaprením bol by sa usiloval dohoniť, nahraď si škodu, ktorú on sám nebol si zapríčinil. Jeho niekdajšia výchova bola len polovičná lebo ako zavial prvý neprajný vetor, už ho zlomilo v jeho dôvere v lepšie časy. A podobne bolo i so synom zámožného gazdu, ktorého zas majetok urobil nemravným.

A takýchto príkladov by sme mohli uviesť na tisíce tým, ktorí hlavný základ nemravnosti vidia len v chudobe ľudu. Veď koľko bohatých grófov, premrhajúc svoj zdedený majetok, stalo sa pobehajmi, švindlermi, ktorí sedia vo väzení a oproti tomu koľký je počet tých, ktorí jako chudobní mladíci, vstúpia na dráhu života usilovnou pracovitosťou nadobudli si pekný majetok, lebo od svojej mladosti boli k tomu vychovávaní, čo u tam tých chybovalo.

Všeobecnej nemravnosti dá sa tedy odpomôcť len dobrou výchovou podrostu, aby sme úplne neklesli. Dobře vychovaný mladík zámožných rodičov bude si vedieť vážiť ovocie práce svojich dedov, nevstúpi na cestu duševných pokleskov a nestane sa z neho pobehaj, práve tak ako synček chudobných rodičov dobrou výchovou nadobudne si toho svetla, ktoré ho zavedie na cestu statočného, poctivého života a nedá sa poklútiť ani prekážkami, ktoré sa mu v cestu budú stavať.

A dobrá výchova závisí v prvom rade od rodičov, v druhom rade ale od učiteľa a kňaza.

Avšak v terajších časoch práve to je chyba, že niektorí rodičia viac dbajú o svoje teliatko než o svoje decko. Sami neslúžia mu mnohokrát dobrým príkladom. Jeho duša nedostane dobrý fundament. A keď príde do školy, dieťa, ktoré je naklonené viac ku zlému, ťažko podarí sa učiteľovi priviesť na pravú cestu za tých štyri-päť hodín denne, keď ono v tom istom dni za sedem-osem hodín nedostane doma dobrého príkladu. A k tomuto prirátajme ešte i prázdniny a to, že dieťa v najlepšom páde len cez šesť rokov spolu šesťdesiat mesiacov denne 4—5 hodín je v škole, kdežto ostatný čas svojej mladosti ratajúc po šesťnást-osemnást rokov stojí pod dozorom svojich rodičov.

Teda aby namáhanie sa učiteľa korunovalo, musia mu byť na pomoci rodičia. Ponevác ale, ako nás každodenná skúsenosť učí, sa to nestáva, treba sú k tomu *poučné prednášky* od duchovných otcov a vzdelanejších obyvateľov obce pre dospelých.

Je pravda, že kňazia majú svoje úlohy v kostole vysvetľovaním písma svätého a odbavovaním bohoslužieb, ale sotva sa mylíme, keď povieme, že by na takú prednášku, ktorú by duchovný držal na pr. v miestnosťach školy o výchove detí, o ich priúčaní k dobrému, o ich oboznamovaní s úlohami čestného života, prišla celá obec bez rozdielu náboženského a politického presvedčenia a častejším držaním takýchto prednášok docielil by sa žiadúcný výsledok, lebo by tí, ktorí snád sami nevedia o tom, že svoje diatky zle vychovávajú, uvedení boli na pravú cestu výchovy svojich detí, čím by sa nejedna obec takrečeno úplne preporodila behom krátkych pár rokov.

Ovšem taká prednáška musela by znef *výlučne* o výchove a potom stupňovite poukazovať v každej prednáške na iné a iné chyby spoločenských pochopov a zároveň predostierať spôsoby, jako sa tým má vyhnúť, na príklad aby ten alebo onen neutonul v barine nemravnosti. Pravda *politiku* do takýchto prednášok vnášať znamenalo by už hneď i zmarenie dobrých následkov prednášok, poprvé preto, lebo vysvetľovanie politiky nepatrí a ani sa nesnáša s výchovou a po druhé preto, lebo by sa následkom toho poslucháči hneď podelili dľa politického presvedčenia a tak zaiste prívrženci jednej strany, ba potom aj obúch proti sebe stojacich politických strán by vystáli a vznešený cieľ výchovy ľudu bol by už vo vzniku takýmto počínaním zabitý.

K prevedeniu zdravej myšlienky výchovy ľudu a tým zamedzenia jeho úpadku do nemravnosti treba len kus chuti u ľudí k tomu povolaných. Keď jest chuť, ťažkosti prvopočiatku: premôžu, prípadná počiatková nevíšivosť ľuď

oproti prednáškam sa prelomí len tým častejšími prednáškami a kde sa najdu ľudia oduševnení za túto vec, nemožno aby vystaly blahonosné následky nielen pre obyvateľstvo tej obce, lež i pre celú krajinu, lebo dobrý príklad jednej obce chytí sa aj obce druhej.

DOPISY.

Horná Orava, dňa 16. jan. 1899.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Srdečne sa tešíme tomu, že náš časopis „Opravdivý Kresťan“ od prvého januára vychádza na šestnástich stranách. Tešíme sa po prvé preto, že ľud jeho vlastenecké zásady uznal a našiel v ňom pravdu, a po druhé, že naše od troch rokov hlásané proroctvo deň po dni sa splňuje.

Keď teraz náš, tak obľúbený časopis bude týždenne s tak bohatým a poučlivým obsahom vychádzať, úfať môžeme, že ľudársko-špintavý „Kresťan“ celkom vykape. — To aj sami ľudári badajú, že ich „Kresťan“ medzi ľudom je už bielym havranom.

My na tento čas v Hornej Orave, buď Bohu chvála, si tichúčko žijeme, len nás to veľmi bolí, že na sneme takéto nesváry už od septembra trvajú. My sme si volili ablegátov ku nášmu dobrému a k prospechu našej milej vlasti a hľa, čo koná hŕstka nespokojných!

Ľúto nám je veľmi, že naša milá vlasť prvým januárom do takého stavu prišla.

Úfame ale, že naša vysoká vláda so svojej strany urobí všetko, aby riadny beh v našej vlasti ani na okamih neprestal. Čo daj Pane Bože!

Jako počut v obci Chyžnom zomrel 7. t. m. Ján Hadaňák, ktorý bol na tento čas stoličným výborníkom, a jako taký, bol skoro v celej Orave známy a obľúbený občan.

Čo sa týka zimy aj u nás je veru veľmi ľavná, sňahu je málo, a bárs aj väčší napadne, pre teplý vetor sa dlho udržať nemôže.

S úctou

Zozef od Príslopa.

Zázrivá, dňa 26. jan. 1899.

Mnohovážny Pán Redaktor!

V minulom dopise som pripomenul, že volajaký zbehlý zlodej od istého času právo vlastníctva si prisvojil na krmné husy; ba ani nečakal, či je tá hus už dokrmená, ale keď mal k tomu vhodný čas, bárs bola pod zámok a nie dokrmená, vlámal sa do krmníka a vybral si jednu dve. Azda ale už kradnúť nebude, lebo keď dňa 17. t. m. večer o 9. hodine v jednom hostinci vzal dve husy, náš rychtár hneď na druhý deň rano s dvoma obecnými sluhami zlodeja vystopoval; jednu hus

našiel už roztrančirovanú, druhú len zadusenú. Zlodej ten sa menuje Ondrej Paľuch Chovanec, na vek mladý — na škaredé skutky ale stará chlapina. Keď by bol husy vykradol, bol by sa dal asnať i do komôr a do oviec. Dobré že dost zavčasu bol zlodej pristihnutý; už i tak viac, ako desať husí vzal.

Minulý týždeň napadol u nás veľký sňah; úfali sme sa, že podrží tuhšia zima aspoň dva-tri týždne, ale na tretí deň prišiel dážď a už je — k veľkému zármutku drevených kupcov — po sňahu.

Za onoho času, keď aj naša obec k stavaniu oravskej železnice 10 tisíc zl. odhlasovala, — dotyčne v mene obce výbor, — veľká čiastka obce sa veľmi zbúrila proti tomu a jednotliví výborníci boli od spurných občanov surove napadnutí. Každý tvrdil, že tie peniaze sú navždy ztračené. Ja som v šade, ba aj v tomto časopise vždy presvedčoval našich občanov, že tieto peniaze nám časom — neberúc ohľad, že sme prospešné dielo vykonať a prekonať podporili — pekné úroky donášať budú. Nuž k úplnému uspokojeniu všetkým malomyselným a ešte pochybujúcim môžem sdeliť to, že naša oravská železnica, bárs je len do Podzámku vystavená, ale už nás teší nádejou, že sa bude dobre vyplácať, lebo ju už prevzala „košicko-oderbergská“ spoločnosť, a to je najlepšia záruka, že naše peniaze sú dobre uložený kapitál. Železnica „košicko-oderbergská“ dáva na účasť 15—19% dividendá; rozumie sa, žeby oravskú železnicu neprevzala, keby sa nemala dobre vyplácať.

Dňa 20. t. m. výbor dobytčieho plemenného spolku skúmal naše plemenné býky; dočasne dostali licenciu dva a máme naložené ešte päť plemennákov pre obec zaopatriť, s tou nádejou ale, že si ich obec o 40% lacnejšie bude môcť zo štátnych gazdovských majerov zaopatriť.

Naša obec žije zo statku, veľké peniaze jedine zo statku má, preto dochovávanie krajšej, cennejšej liehvy je hlavným úkolom u nás; našimi silami sme nie vstave sotva čo prekonať, ale sa kojíme nádejou, že stoličný spolok gazdovský aj o nás sa niečo postará.

Tak aj včelárstvo by sa u nás tiež dobre vyplácalo, lebo paša pre včely je tu dobrá a hojná; niet ale podujimateľa, kto by sa za to zanjmal a do rozkvetu doniesol.

S úctou

Fr. Zeus L'udomil.

„Nepravote že sa ľudia Boží!!“

(Úprimná rada pre našich gazdovcov.)

Napísal: Ján Porubský, advokát v Trenčíne.*

Keď idem po práci a vidím pri súdoch celé zástupy našich dedinčanov, jako sa doláňajú, radia, po súdoch sháňajú, úprimne vyznať musím, vždy ma srdce zabolí, lebo vidím, že takto veľká hotovizeň majetková ľudu vychodí na mizinu.

*) Pojednania toto napísal pôvodca pre hospodársko-lesnícky spolok stolice trenčianskej.

Na našich Horniakoch sú nielen jednotlivci, ale celé obce, ktoré takmer stále stoja v pravotách, a keď človek trochu bližšie prizre sa, že prečo vlastne títo ľudovia sa hašteria, nuž presvedčí sa, že obyčajne pravotia sa pre bagatel, z trucu, z pomsty alebo z mýlného ponímania okolností.

Náš malý gazda, aby žiť mohol i so svojou rodinou, aby riadne splácal krajiniskú, obecnú i cirkevnú daň, aby všetkým svojim povinnostiam zadosť učinil, veru na svojej osminke alebo štvrtke urb. gruntu dobre obracať sa musí, nesmie zaháľat ani v zime ani v lete, každý práce schopný člen rodiny prichytiť sa musí vykázananej mu práce a pri vydávaní každého haliera povážiť musí, či nevydáva ho na darmo, z nerozmyslenosti alebo z ľahkomyselnosti.

Nádennícky zárobok na našich stranách obnáša priemerne u chlapov 70—80 krov, u ženských 40—50 krov.

Povážme teraz ztratu majetkovú pri jednotlivých pravotách:

Hádajú sa dvaja zlí susedia pre zdanlivé odoranie 2—3 brázd zeme, žalobník ide do mesta, zamešká si doma prácu jedného dňa . . . . . 80 kr.

Dôjde ku prvému pojednávaniu do mesta, zamešká zase deň času . . . . . 80 „

Ponevác sa v meste sijde so susedom a známym, ktorým svoje pravdy a nepravdy rozprávať musí, čo najlepšie dá sa vykonať v krčme, tam sa posadí a vypije pár pohárikov trungu, počastuje pravda i známeho, čo učiní aspoň . . . . . 60 „

Súd nariadi okulátu na mieste, útraty sudcove atď. obnášajú aspoň . . . . . 7 zl. — „

Žalobník sám utratí deň času . . . . . 80 „

Svedkom . . . . . 1 „ 20 „

Kolky (štemple) . . . . . 2 „ — „

Spolu 13 zl. 20 kr.

Obžalovaný má tiež útrat aspoň . . . . . 8 „ — „

Dobromady 21 zl. 20 kr.

Tarcha táto uvalená býva obyčajne na jednu pravotiacu sa stránku a predstavuje úrok po 350 zl. kapitálu, ktorý stránka nemá, ale vyňať musí útrovtú zo svojho malého 200—350 zl. obnášajúceho majetkového dôchodku.

Horeuvedený príklad ale je len jeden z tých najlacnejších pravotných pádov a je len tak rátaný, keď stránky s prvým výrokom sa uspokojí; útraty tieto ale zrastú pri väčšej pravote i štvornásobne; — nuž a keď malý hospodár upadne do týchto výdavkov, upadne do dlžoby, z ktorej často nevymotá sa, až malý jeho majetok vyjde na bubon a on sám i rodina jeho bere do ruky žobrácku palicu.

Nechcem osoby menovať, ale v blízkosti mesta Trenčína len nedávno stalo sa, že gazdina, ktorá majetok

mala aspoň 3—4000 zl. r. č., pre darobné pravotenie sa nielen že vyšla na vnivoč, lež ešte došla ona sama i jeden z jej synov pod trestné vyšetovanie. Upadla teda i so synom svojím hmotne — i mravne.

Na tisíce príkladov takýchto uviesť by mohol zo života, aby vystříhal drahých rodákov mojich od darobného pravotenia sa; choďte len nazreť sa do pomerov okresných súdov v Čaci, v Bytči, Žiline, Pov. Bystrici a zbroziť sa musíte nad následkami nešťastnej náklonnosti ľudu ku pravoteniu sa, lebo skúsenosť učí, že čím chudobnejší je kraj, tým viac pravotia sa v ňom ľudia; ba i také pády máme po obciach, že nachodia sa „mudrci obecní“ ktorí za cieľ si vytkli, ľuď v obci — jako by z remesla — do pravôt voháňať, po súdoch ich vodiť, rady im dávať, pripravovať ľeh o peniaze a s nimi haľakovať po dedinských a mestských krčmách.

Ľudia títo sú darmožráči v pravom smysle toho slova, namastení všetkými masťami figľov, podvodu a ničomnosti, ktorí často-prečasto vedia hrať pod pokrievkou s oboma nešťastným stranákama a priplichtia sa hneď ku jednej-hneď ku druhej, len aby svoj zisk vynašli. Oni vedia kade majú hľadať kľučky súdov, advokátov; oni vydávajú sa za dobrých známych „tých mestských pánov“, ba často stáva sa i to, že keď už ľuďmi týmito zavedená stránka pochodila po všetkých súdoch a všade bola odstránená, či sami, či skrz iného popísať dajú kadejaké prosby — inštalácie na ministerstvá, na jeho jasnosť kráľa, navedú stránky aby osobne niealy prosby tie ku menovaným vysokým miestam, hneď do Budapešti, hneď do Viedne, pravda že oni tisnú sa za vodičov, a za niekoľko dní na rováš stránky cestujú, trovia — až konečne presvedčí sa stránka (ktorá ani po súde nezmdrela) že nevykonala nič, ale že len na majetku svojom útrovami tymito utrpela nenahraditeľnú škodu.

Je ale, drahí rodáci moji, ešte aj druhý nešťastný a snád ešte viac škodný spôsob pravotenia sa, to jest ten: že keď kto základne je žalovaný a nedbá o to, ponechá vec dôjsť až na licitáciu.

Jestli ktokolvek z vás cítí sa byť podlžným alebo vinným a je obžalovaným, nechže bez meškania a nakoľko to len možno s protivníkom svojim mimo súdu sa posoni, aby vyhnul trovám pravotným, ktoré často väčšie bývajú, než dlžoba sama a z druhej strany, jestli už pred súd dostaviť sa musí, aby termín nepremeškal, lebo nech každý pováži, že pravotné útraty v sentencii z kontumácie t. j. pre nedostavenie sa k súdu poslé, vždy sú väčšie, jiko pri uzavretí pokonania a potom veď pri pokonaní nie je vytvorená možnosť, zaopatrit si snadnejší spôsob platenia, kdežto pri súdnom výroku, naloženo dostane platiť kapitál úroky i útraty behom 8 alebo 15 dní.

Čo ale vidíme a skusujeme u nášeho pospolitého ľudu? Že obyčajne, keď dostane citáciu, vopchá ju za hradu, obdržanú sentenciu zase len pohodí, až keď dôjde mu na krk eksekútor, fiškál, šacovníci a všetcia tí, ktorí vykonávať zvykli tie nepríjemné návštevy eksekúcie, keď z malého obnosu dlžoby nakopí sa mu nepomerných

útrat, potom až začne brešiť alebo zalamuje rukama, keď snáď práve z jara popredá sa mu semeno a lichvička ku jarnej sejbe tak prepotrebná; alebo keď odpredá sa mu aj malý jeho nehnuteľný majetok. Lebo to vedieť musíte, drabí rodáci moji, že sú hyeny v podobe ľudskej, ktoré práve vtedy napadnú občana, keď najťažšie mu je platiť, potom hyeny tieto sa zrieknu, majetok za bagatel odkúpia, a nad majetkovým úpadkom a brodom nášho gazdu bezcitne uskľabujú sa, podávajú si ruky ku ďalším lotrovtvám.

(Dokončenie nasleduje.)

BESEDNICA.

Prvý sňah.

— Zo zápiskov jedného dedinského učiteľa. —

Napísal: Gejza Gardonyi.

Zem zamrzla v noci ako delo. I slnce akoby mrzlo, neopovážilo sa vykuknúť zpoza oblakov; len taký biely kruh ako postruhník ukazoval celý deň, kade ide po oblohe.

Rano okolo ôsmej hodiny ako keď by maličké páperie bolo preletelo popred oknom; potom druhé, tretie biele páperie, až konečne zhusta začala padať na zem farcha bielych oblakov: prvý sňah.

Stál som pri okne a fajčil. Malé dvercia často zavrzgaly pri otváraní a na chodbe zhusta buchotaly čizmy školákov. — Sňah padá! — privolávali tam von jeden druhému. A chlapec Garcovie aj nadstrčil ruku a zachytil jeden chumáč sňahu. Chcel ho doniesť v hrsti do školy.

Ale keď mňa tu uvideli, tíško si sadli na svoje miesta a len ich červené tváre, červené uši a jedny na druhé usmievajúce sa oči svedčily, že všetkému možno sa radowať ešte aj padaniu sňahu.

Ich radosť na okamih i mňa rozveselila. Jak poštilie je dieťa a jak citlivá jeho duša naproti každej zmene! Ich duša je taká, jako nejaký fajný malý stroj, ktorý je k silnej práci nie súci, ale na každú maličkosť sa jeho kolieska zatočia. Ich svet je celkom iný než náš. Naše veľké veci im sú ničím a čo my za nič nepovažujeme, to je im nanajvýš zaujímavým. Dieťa sa smeje na tom, na čom sa my neusmejeme a plače nad tým, nad čím my ani len čelo nesvraštíme. Malá machulka od atramentu, chrúst, potknutie, cudzí odev: dieťa sa smeje na tom. A plače, keď sa mu zlomí pero, keď sa mu posmievajú, keď sa obáva, keď ho zima drví. A keď ho v plači niečo príjemne prekvapí, — vtedy sa usmeje cez slzy.

Ako som prehliadol školu, vidím, že prvé miesto v druhej lavici je ešte vždy prázdne.

Malá Rózika Kováčova sedáva tam, dcéruška dolného Kováča opilca. Biela myška s usmievajúcimi očami. Ona je prvá v tej lavici. Ona v tej lavici prezre každé rano, či má každé dieťa čisté ruky, či nemá páperie vo

vlasoch a či si každé napísalo doma nadanú úlohu. Toto je už veľká počesť a veľká hodnosť.

Tieto dni jedného odpoľudnia dostala novú susedku, nuž jej vždy čosi suškala a usmievala sa s ňou. Čo si vedia šepťat takéto malé dievčatká, nad čím sa usmievajú, nad čím sa tešia. Človek s podivením počúva, jaké sú to malichernosti.

Musel som ju osloviť. No takéto oslovenie v škole nenie zriedkavým prípadom, ale po druhý krát neslobodno dať k tomu príčinu, — to deti dobre vedia.

Avšak moju Rozku jej nová susedka natoľko rozčuľovala, že dala príčinu i ku druhému napomenutiu. Riekol som jej, aby po vyučovaní zostala v škole.

Vtedy sa usmievajúce modré očka zmenily na smútiace modré očka. Ostala vážnou.

Keď som potom deti vypevradil cez bránu, trochu som sa poprechádzal po dvore a navrátil som sa ku uväznenej.

Sedela na svojom mieste, v druhej lavici, na prvom mieste a podopretá na lakeť s výrazom obavy na tvári pozerala do hora.

Sadol som si ku stolíku a zavolať dievčatko pred seba:

— Poď sem!

Zastala predou mnou a sklopila svoje modré očka.

Neprehovorím hneď. Lepšie hovorí než ja, jej srdiečko.

Oh, lebo veď takéto maličké stvorenie v poplácaných ťatočkách má práve také srdiečko, jako v barsúň odená grófska dcéra Detská tvár a detské srdce. To Stvoriteľ rovnou mierou rozdelil medzi ľuďmi.

Jak fajnú tvár má toto malé sedliacke dievča, jak veľké čisté modré oči, jak okrúhlu malú tváričku, jak pekne sformované ústa a jak pekný je každý pohyb jej hlavičky. Keby sa bola náhodou narodila v Paríži, bola by ozdobou tamojších panských domov.

Ale i ľudská duša tak padá na zem ako chumáč sňahu: nemilosrdná náhoda vrhla ju sem do príbytku dolného Kováča opilca. Odev má ten istý, ktorý nosila v lete: nažltavý, červenými bodkami posiaty kartónový relik a práve takú sukienku. Samá záplata a švik. A topánok ani nemá, ani nemala nikdy a nikdy mať ani nebude. I po sňahu bude bosá behávať, jako ešte asi päť jej kamarátok a takto vyrastie v devu.

Lež ja musím byť prisny, lebo tichosť je prvý zákon v škole.

— Čo si mi sľúbila pred pár dňami na tomto mieste?

Stojí predou mnou nemá, s bezbarevnou tvárou, s očami sklopenými.

— Či si bola dnes dobrá? — pýtam sa jej o minútu.

— Nie, — rečie jachtave.

— Či zasluhuješ aby si i naďalej sedela na tom mieste?

— Nie — šepťá sotva slyšateľným hlasom.

— Nuž teda od zajtra posadím ta iného. Iného. Lebo teba už nemám rád!

Na tvári nebolo jej badať žiadnej zmeny. Ale vedel som dobre, že moje posledné slová ju tak šľahly, jak by ju bol prátom vyšľahal.

Odišla.

Keď vystúpila cez školské dvere pozdvihla si svoju deravú zásterku z modrého plátna ku očkám.

Na druhý deň neprišla do školy. Jeden chlapec, ktorého som poslal k jej matke, prišiel späť s tým chýrom, že dievčatko rano, keď išlo do školy, dáky si pes vohnal do potoka a pokým sa potom Rozka domov navrátila, mokré šaty zamrzly jej na tele ako roh.

Nuž, hovorím, takto mi prišla na um Rozka Kováčovie, keď som sa díval ako padá prvý sňah. Nemula ani štvrt hodina a zem je už biela. Hriadky niekdajších kvietkov zabalené sú do bundy. Krovy domov pokryté sú bielym rúchom. A slivone sú také jako z jara, keď kvitnú.

* * *

Oh, tých čias čo je toto dievčatko choré, každý deň pošlem do Kováčov jedného chlapca, aby sa spýtal: ako je s ňou?

Dnes na poludnie bol tam Galovie chlapec. Prišiel späť s tým chýrom, že Rozka už nevie hovoriť.

Beriem klobúk a palicu. Prejdem cez potok na dolnom konci dediny. Na ceste stretnem sa s dolným Kováčom. Tam podstaval plecom kríž. Jeho čiapka ležala v sňahu, kožuch mal rozopatý, tak že mu bolo vidieť holé prsá zpod košele.

— Nuž a vy ste i teraz spitý? — pýtam sa ho nahnevany.

Pozdvihol svoje zmútené oči na mňa a díva sa, díva, ale nevidí.

— Ja? opitý? — hovorí hrdzavým hlasom. — Píť som píť, ale preto som ešte nie opitý.

— Ale, nešťastný človeče, veď sotva viete stáť na nohách.

— Ani to je nie pravda, lebo stojím — rečie pozdvihnúc svoj ukazovák do hora.

— Neviete, že vám je chorá dcérka?

— I to viem, — hovorí blbe kývnuv hlavou. — Všetka jej pomôže dobrý Pán Boh!

No s týmto nemožno hovoriť.

Ako som došiel ku bráne, ohliadol som sa za ním. Vtedy už štvornožky stál v sňahu. Zaisťe chcel zdvihnúť svoju čiapku.

Vstúpim do biednej izbičky. Rozka ležala na lúžku pri okne, zakrytá po prsá viacnásobne poplátanou perinou s modrými kockami. Leží hore znakom. Rúčky má na perine. Oči zažmúrené. Ani sa nehne. Jej matka plače opretá o posteľ.

— Je pri sebe? — pýtam sa ticho.

— Ano, — vetí plačúca matka.

Slyšiac môj hlas, dievča otvorilo oči. Obe ruky pozdvihlo a tak ich mne podávalo.

Chytil som jej rúčky a vložiac ich do svojej dlane, hladkal som ich.

— Rózka, — hovorím nežne, — či ma poznáš, všakže?

Dievčatko hlbokým prížmúrením očí dávalo mi na vedomie, že ma pozná.

— Viem, že nemôžeš hovoriť, ale však budeš vedieť, keď ozdravieš.

Bože môj, medzi tvojimi dopusteniami niet na svete nič smutnejšieho, jako tvár chorého dieťaťa.

— Vidíš, prišiel som — hovorím ďalej. — Keď budem ja chorý, všakže, prídeš i ty navštíviť svojho učiteľa?

Kývala hlavou.

— Na tvojom mieste nesedí nikto, veru nie. Pokým ty chorá ležíš, nesmie si ta nikto sadnúť. Potom zas len ty budeš tam sedieť, Rózka. Len ty. Budeš tichá a poslušná. Veď ťa tvoj učiteľ má rád.

Jej smutné modré oči zasľzené vrhly na mňa pohľad plný blaženia.

* * *

Jej matka doprevadila ma ku bráne.

— Nežefte, — hovorím ja. — Pán Boh je dobrý, nevezme vám ju.

— Jediné moje dieťa, — hovorí matka, stierajúc si slzy zásterkou. — Jediným potešením mi je ona. Muž mi teraz sedí v krčme.

— Už ide domov. Nebolo by možno niečo urobiť aby nepil?

— Už som všetko probovala; už som sa mu dala napíť aj svätenej voľy. Nič nespomohlo. A potom, čože začnem, keď to úbohé stvorenie dokoná, prepil v lete obidve voskové sviece.

* * *

K večeru písaly deti diktando, keď popod okno prešiel veľkými krokami dedinský hlásnik. Na hlave mal veľkú čiernu baranicu, v ústach dymiacu fajku. Kráčal ku kostolu.

Nevedel som deťom ďalej diktovať. Jankovi Kalinovie som kázal, aby diktoval ďalej. Chlapec vstal a v jednej ruke držiac knižku, druhou dľa zvyku medliac si remienok svojej kapsy, diktoval slová.

O malú chvíľku na to zrazu ozval sa umieračok. Janko zamíkol. Školou jako by bol zavial chladný vetor, nastalo hlboké ticho. A každé dieťa v udivení pozeralo na moju zbfadlú tvár.

HOSPODÁRSTVO.

Povinnosti včelára v januári a februári.

V ostatnom článku o „včelárstve“ pripomenul som bol, že včely cez zimu potrebujú tichosť a pokoj, lebo na najmenší buchot sa zbúria, ku letáču sa hrnú, kde prekvapené zimou skrebnejú a vyhynú. Preto rozumný včelár v januári včely ani najmenej nehýbe lež pozoruje,

či myši, lasice, ďatle, síkorky a iní nepriatelia včiel tiež neznepekujú; usiluje sa teda týchto nepriateľov od včielina pred držať, t. j. ku včelám nepripustiť. Zvlášte treba chrániť včelín od ďatľov a síkoriek, lebo tieto ustavičným klopaním po klátoch (úloch) včely ku letáču vábia a tam ich po jednej shltnú.

V týchto mesiacoch studené vetry môžu veľmi včelám uškodiť, preto aby sa studená sila vetra zlomila, majú sa popred letáče daskové a slamené steny postaviť. Takto zaopatrené včely vydržia aj najtuhšiu zimu; keď ale vetor proro na letáč duje, včely už pri dost ľavnej zime nie sú vstave potrebné teplo vyvinúť a tak skrehnejú i vyhynú.

Včelár má bdiť, aby letáč nebol sňahom a padnutými včelami zahataný, žeby čerstvé povetrie slobodne do úla prišlo, ktoré je práve tak potrebné včelám k životu, jako ktorýmkoľvek iným živočíchom.

Keďby tento mesiac viac dní nebolo sňahu a povetrie by sa od 10 do 12 stupňov zobrazilo, majú sa včely cez poludnie vypustiť na prečistenie; pred včelín sa ale majú rozložiť dasky, alebo nastlať slamy, aby zoslabnuté včelky nepadly na holú, studenú, vlhkú zem a tam zahynuly, ale padnú na dasku alebo slamu, kde obriate slnkom nasbierajú sily a do letáča sa dostanú. Nech sa nelení včelárovi pred zaprením letáča po daskách a slame ešte slabé a túlajúce sa včelky posbierať a do úla im pomôcť.

Koncom tohoto mesiaca v ľudnatejších úloch matka začne vajčeka niest — plášte zúrodňovať — a včely cieľom chovania a shrievania mlade rozídu sa po pláščoch. Keď sa povetrie veľmi ochladí, zase sa zbijú do hromady a vtedy zanechaná mlada, zvlášte v slabších úloch, zastydne a vyhynie.

Ešte viac kladie vajčeka matka vo februári; následkom čoho počne zbývať včelám voda, ktorú včely vyletujú s úla hľadajú a jestli je počasie premenlivé, mnoho ich zahynie. Včelár teda nech potrebuje takzvané „Cziebole“-ové napájadlo.

Počas chovania mlade včely mnoho medu strovia a ich bachor (vantoch) spuchne; včely sa čistia v úle a zanečistia steny úlu ba aj plášte, z čoho je potom v úle nepríjemný zápach a včely sú veľmi nespokojné. To sa sa volá červienka. Žeby následkom červienky včely nevyhynuly, potrebné je vo februári včely veľmi často na prečistenie vypúšťať; — rozumie sa keď sú teplejšie a slnečné dni.

Jako som už vyššie spomenul, majú sa pred včelín rozložiť dasky, alebo nastlať slamy. Počas tohoto vyletovania včelár má rozhľad držať nad včelami.

Kto by si v blízkosti bol kúpil včely, nech ich prevezie ešte pred prvým vyletením, lebo ináčej na staré zvyklé miesto sa navrátia.

Počiatočný včelár, jestli nemá v blízkom susedstve znalca, nech začína včelárstvo najviac s troma úlami (rodinami). To mu nedá mnoho práce, a pri pečlivom a pilnom opatrovaní nadobudne si včelársku sbehosť aj potrebné vedomosti. Pri múdrom pokračovaní a účinko-

vaní včely sa mu i tak v krátkom čase rozmnožia v pekny počet.

Konečne nech si včelár cez zimu prihotoví úle, rámičky a iné potrebné veci ku včelám a nech ale aj číta diela včelárske.

Budúce zas opíšem a podám povinnosti nasledujúcich mesiacov.

J. K.

CHÝRNÍK.

Jubiläum ruského pluku jeho veličenstva. Za nemeckým gardovým plukom svätí teraz zas ruský Kexholmský gárdový pluk 50ročnú pamiatku toho, že bol jeho veličenstvo náš kráľ vymenovaný za jeho majiteľa. Ruský pluk, ktorý teraz leží v Petrohrade z tejto príležitosti vyslal deputáciu do Viedne, aby jeho veličenstvo kráľa z tejto príležitosti pozdravila. Deputácia, ktorú viedol generál knieža Dolgorukov-Argulinský, pozostávala z jedného plukovníka, jedného kapitána, jedného poručíka a jedného strážameštera, dňa 18. t. m. došla do Viedne, kde jako hostia jeho veličenstva boli ubytovaní v Burgu. Panovník potom prijal ruskú deputáciu na výsluchu, počas ktorého veľmi laskave prijal blahoželanie jako i jubilejný dar pluku: dve malé strieborné sochy na postamente tesanom zo sibírskeho kameňa. Umelecky vytesané sochy predstavujú dvúch Kexholmských gárdistov v úplnom odeve: jedného z roku 1849. a druhého z roku 1899; sochy spojené sú striebornou refazou, na ktorej visí ťažká zlatá medailla. Kráľ z tejto príležitosti dával dvorný obed, na ktorý krem deputantov povolaný bol i ruský veľvyslanec gróf Kapnist. Počas obeda jeho veličenstvo vyniesol zdravicu, v ktorej spomenúce slávnostné zasvätenie 50ročnej pamiatky svojho vymenovania za majiteľa kexholmského pluku pozdvihol svoj pohár na vremenilovaného svojho priateľa, cára všetkých Rusov a na skvelú budúcnosť kexholmského pluku. Potom generál Dolgorukov pripil na zdravie jeho veličenstva ako majiteľa pluku.

Smrť. Báčsky srbský biskup German Opačić dňa 19. t. m. zomrel v jednom viedeňskom sanatoriume následkom modzbovej mrtvice. Opačić už od dlhšieho času trpel na ťažký modzgový neduh. Mrtvolu zosnulého biskupa odviezli do Nového Sadu, kde ju za okázalých smutočných slávností pochovali. — Ján Kmety, ev farár vo Veľkej Paludzi zomrel v 70. roku svojho účinnivého života.

70-ročný švédsky kráľ. Švédsky a norvétsky kráľ Oskár II. dňa 21. t. m. slávil svoje 70-ročné narodeniny. Kráľ Oskár je všeobecne váženou osobou takrečeno u všetkých panovníckych dvorov.

Predpráce ku stavbe železnice. Jozef Ormay a Štefan Angyal dostali od ministerstva obchodu povolenie ku predpracám k stavbe železnice od ružomerskej stanice cez Biely potok, Osadu do Korytnice.

Hospodárske prednášky v Trenčianskej. V novšom čase v trenčianskej stolici vznikla v patričných kruhoch zaujatosť o vzdelávanie ľudu prednáškami a tí, ktorí sa o to zaujali, už dosavď môžu sa pochváliť s pekným výsledkom. Prednášky, ktoré boli koncom decembra držané na viacerých miestach stolice, vzbudily po celej stolici u obyvateľstva náležitú zvedavosť a to je dobrým znakom, že si trenčiansky ľud začína takéto prednášky všímať. Tak v Bolešove mal prednášku púchovský hlavný slúžny Ladislav Borešiczky, v ktorej ľahko pochopiteľnými slovami vysvetľoval zákon o poľnom hospodárstve a ľudu sa síšlo toľko, že sotva bolo miesta. Prednášateľ jasnými príkladmi vysvetľoval zákon a do svojej prednášky šikovne vpriadol i pestovanie ovocinárstva. Poslucháči s veľkou pozornosťou poslúchali prednášku a potom vďačnou ováciou odmenili hlavného slúžneho. — Podobne mal tieto dni prednášku trenčiansky učiteľ Anton Boček v Soblahove, kde sa tiež síšlo mnoho gazdov, ktorí s pozornosťou počúvali prednášku o pustošení škodlivého hmyzu poľným plodinám a ovocným stromom a potom vyslovili svoju vďaku prednášateľovi za jeho ustávanie. — Nuž len ďalej na započatej ceste a dobré následky nevystanú.

Vyznačenie. Jeho veličenstvo kráľ vyznačil dra Gustáva Bartscha, hl. dozorcú uhorských štátnych železníc rytierským krížom rádu Franca Jozefa za tie zásluhy, ktoré si Bartsch nadobudol na poli vývinu železničnej premávky.

Zákaz. Majitelia jubilejnej medaile, ktoré boli teraz rozhodnutím panovníka rozdane vojakom a úradníkom, upozorňujú sa, že tieto medaile v inej podobe alebo na inej stužke než tie byly rozdane, nosiť neslobodno. Len stužku bez medaile nosiť tiež neslobodno.

Kráľ a mladík. Keď sa jeho veličenstvo tieto dni viezol do Burgu, na ceste medzi obecnstvom zbadal jedného poriadne oblečeného mladého človeka, ktorý jakési písmo stískal v rukách. Kráľ dal zastaviť hintov a priateľský zakýval mladému človekovi, aby pristúpil. Mladý človek za veľkých rozpakov pristúpil ku hintovu a jeho veličenstvo s najlaskavejšími slovami odobral od neho prosbopis a potom dal hnať ďalej. Obecnstvo, ktoré bolo svedkom tohoto výjavu, sprevádzalo laskavého panovníka s búrlivou oslavou.

Vyznačený uhorský námorník. Taliansky kráľ Umberto najvyšším námorníckym rádom, medaillou chrbrosti vyznačil uhorského námorníckeho kapitána Ladislava Kardosa, ktorý čo tretí kapitán uhorskej lode „Szent László“ svojou neohrozenosťou zachránil mužstvo talianskej lode „Teresina“ jako i samú loď, keď táto veľkým víchrom zmietaná zahnatá bola ku dalmatskému pobrežiu na Adriatickom mori dňa 29. decembra. Kardos so štyrmi matrózmi za najväčšej morskej búrky ochránil mužstvo, a loď na druhý deň hľadal a našiel na mori a tak ju svojou loťou zavlíkol do talianskeho prístavu v Ancone. Zriedkavé vyznačenie vzbudilo v uhorských námorníckych kruhoch veľkú radosť.

Neslýchaná krádež. Čo bolo tieto dni v Budapešti objavené, je skoro k neuvereniu. Dosavď neznámi zloději ukradli, potažne sbúrali a odniesli jeden celý dom bez toho, aby to bol jeho majiteľ spozoroval. Vec sa udala nasledovne: Agent Vilhelm Strausz mal v Alsóhegy ulici pod Gellértovým vrchom dom, z ktorého sa koncom septembra m. r. preniesol do Pešte a ponevác nájomníka nedostal, dom zamknul a viac sa oň nestaral. Ponevác ale Alsóhegy-ulicu chce dať hlavné mesto regulovať a pozemok Strauszov treba vyvlastniť, vyzvali teda Strausza, aby oznámil, za čo predá svoj pozemok. Strausz sdělil cenu pozemku i domu, načo dostal odpoveď, že veru domu na jeho pozemku niet. Strausz naľakaný utekal pozreť svoj dom, ale k svojmu žiaľu našiel tam už len holý pozemok. Susedia potom rozpovedali, že minulého roku koncom septembra prišli murári a nádenníci, Strauszov dom behom týždňa sbúrali a materiál na vozoch odviezli. Susedia si mysleli, že sám majiteľ dal zbúrať dom a nikomu ani nepadlo, že zloději odnášajú dom po kusoch. Možno že ani sami robotníci a furmani nevedeli, že robia zakázanú vec, lebo pravdepodobné je, že nejaký šudier vydal sa za Strausza a dal sbúrať dom a materiál odviezol. Ale je možné i to, že sa sbúranie domu stalo sa z omilu. Ubohý Strauszteda len pozemok odpredal hlavnému mestu podivnú krádež ale oznámil policii.

Nešťastní nazaréni. V Segedíne tieto dni osemnásť vojakov odviezli do väzenia, lebo nechceli chytiť zbraň. Sú to nazaréni, ktorí odhodlane pridávajú sa učenia svojho vierovyznania, ktoré im zakazuje zbraň chytiť do ruky. Nazarénskych vojakov jedon rok podržia vo väzení a keď by ani vtedy nechytli sa zbrane, potrescú ich znova.

Šťastný hráč. Ján Gebeč, strážamešter pri 101. pešom pluku ležiacom v Békés Čabe vybral na jedon žreb hlavnú výhru 100 000 zlatých. V kasárni je teraz veľká radosť, lebo šťastný strážmajster stroji sa dobre pohostiť všetkých priateľov a vojakov.

Zhorelo dieťa. Päťročné dievčatko Jána Stanislava obyvateľa v Sv. Jánoch (lipt. st.) hralo sa tieto dni pri ohnisku, odkiaľ jedna iskra vyfrknúc, zapálila šaty nešťastného dievčatka. Dieťa bolo samotné v chyži a pokým rodičia zo dvora pribehli, utrpelo také popálenie, že po dvojhodinovom trápení vzdor lekárskej pomoci zomrelo. Proti neopatrným rodičom zaviedli vyšetovanie.

Gróf a agent. Gróf Emanuel Zichy-Ferraris stretol sa na Vacovskej ulici s agentom Arnoldom Grünmannom, ktorý nedávno kúpil od grófa jednu horn; pri kúpe však nastaly medzi grófom a kupcom veľké hádky, ktoré grófa veľmi mrzely. Hneď začali hovoriť o hore, pričom slovo padlo na slovo, nadávali si a konečne počali sa zauskovať a palicovať, ku všeobecnemu smiechu v okamihu tam shromaždivšieho sa obecnstva. Konečne prišiel policajt a urobil poriadok. Zapísal si mena protivníkov a teraz policia obúch potresce pre bitku a populčný škandál.

Keď fajčila deti. Boli sme sdeľili, že spišská obec Kravjany temer celá ľahla popolom. Príčinou tohto požiaru, ako teraz sdeľujú, bolo to, že 14ročný syn tamojšieho gazdu Pavla Pabudu potajomky fajčil v stodole svojho otca a zrazu počujúc vonku kroky, v obave že to ide jeho otec, hodil horiacu cigarettu do slamy. Pravda slama zblkla plameňom a oheň roznesený vetrom zachvátil 60 domov, mnoho hospodárskych stavísk a lichvy. Polkrajciarovou cigarettou zapríčinená škoda obnáša 60.000 zlatých, z ktorých len asi 10—12 tisíc sa nahradí z poistenia a ľud trpí neopísateľnú biedu a pritom v zimnom počasí nemá ani kde blavu skloniť.

Na žalár odsúdený kňaz. Svojho času veľký ruch vzbudil chýr, že čongrádsky hlavný župan Vadnay žandarmi dal prekutať byt Demetera Paudovicsa grécko-katolíckeho farára v Szentesi. Proti Paudovicsovi boli totiž zaviedli vyšetrovanie, lebo ho obviňovali, že čo kurátor školskej stolice zpreneveril sverenému peniazem. Po dlhom vyšetrovaní tieto dni pojednávala súdna stolica v Szentesi trestnú pravotu a súd uznal Paudovicsa za vinného a posúdil na 6 mesiacov do žaláru. Proti výroku všetky stránky apellovaly.

Pre tri šestáky. V Okoličnom (lipt. st.) na zábave Ján Devečka vyzval svojho kamaráta Jana Laučika, aby mu vrátil tých 30 krov, ktoré mu bol požičal. Laučik nechcel platiť, ztrhla sa vada a Devečka vyťahnuc nôž šesť ráz bodnul do úbohého Laučika. Rýchle privolaný lekár Stern vzal raneného do opatery a Devečka na druhý deň sám sa hlásil u vrehnosti.

Prezradila ho zámka. Boli sme sdeľili nedávno, že zlatnícky sklep Ellingera na Andrásyho ceste ktosi ozbiljal a teraz môžeme sdeľiť, že zlodēja už chytili a to v osobe tovaryša Ellingerovho, ktorý i teraz u neho pracoval. Vec vyšla na javo takto: Ellinger tieto dni hľadal čosi vo fioku stolika, v ktorom si jeho tovaryš Jakub Lőwy skrýval svoje veci a tu našiel jednu dolámanú zámku, ktorá sa veľmi podobala tej, ktorú dolámal zloděj, keď sa dostal do jeho závodu. Ellinger neriekol ani slova, lež šiel na políciu a tu boli hneď na čistom, že zloděj neni nikto iný ako Lőwy. Neverný pomocník totiž na tej zámke proboval, ako má otvoriť zámku na obchode. Políciia Lővyho chytila a ten už aj vyznal svoj hriechny skutok. Veľkú časť ukradených šperkov našli zakopanú vo dvore jednej kasárne. Políciia zatkla bratov Lővyho a pre ukryvačstvo zaviedla proti nim trestné vyšetrovanie. — Jakub Lőwy už bol viac raz trestaný pre lúpežné krádeže v Rakúsku a vo Francúzsku.

Obkrádenie kostolov v Ostrihome, v sidle uhorského primasa, od istého času bolo na dennom poriadku a políciia márne snažila sa vypátrať zlodēja. Po tieto dni tiež zmizly z jedného kostola oltárne prikryvadlá a cirkevné riady, ale teraz políciia prišlo šťastie. Zlodēja chytili v osobe jedného mladého dievčata. Je to istá Magdalena Tóthová, ktorá ukradené veci na svojom byte skrývala čakajúc na dobrú príležitosť, kedy by ich mohla speňažiť. Bezbožnica sedí už vo väzení.

Duell. Főispán lptovskej stolice Ludvik Kürthy a statkár Mikuláš Pottornyai mali tieto dni duell za ťažkých podmienok. Duell bol výplvom privátnej záležitosti a duellanti šli najprv na pištole a potom na šable. Strelili z diaľky 35 krokov a keď zostali neranení, šli na šable. V duelli na šable jak Kürthy tak Pottornyai boli ranení, načo sekundanti duell zastavili.

Opovázhliví lúpežníci. Zlatník Móric Katler, jako boli raz jeho obchod v Budapešti ozbyjali, mal ten zvyk, že všetky šperky na noc sobral a zanesol do svojho bytu. Tak urobil i tieto dni večer a kapsu so šperkami dajúc svojmu pomocníkovi Kohnovi, zabehol si na pohár piva do krčmy. Sotva Kohn odišiel ďalej, priskočil k nemu jeden lapaj a podrežúc mu nožom krk, strhol mu kapsu s pleca a oddal svojmu kamarátovi, načo potom spolu ušli. Ranený tovaryš volal, jako mohol, o pomoc, ľudia sa pustili za utekajúcimi lotrami a jedného z nich, ktorý sa i nožom bránil, chytili. Je to 21ročný tulák Karol Ganie rodom z Novej Pešte a viackrát už trestaný tulák. Lúpežník sa priznal, že vedel jako odnáša Kalter svoje drahocennosti na byt a už dávno po ňom striehli, aby sa mohli zmocniť tašky; meno svojho súdruha nechce prezradiť. Raneného Kohna zaviezli do nemocnice.

O príčinách vzbury v Sv. Anne píše sa, že hlavným podnetom ku rozhorčeniu ľudu, ktoré malo tak smutné následky, bolo vraj zlé podelenie pasienok, prečo sa ukrátení chceli vyvršiť pri voľbe na ľudoch, ktorí udajne ich ukrátili. Jeden z ranených, istý Müller, zomrel a tak dosavád vzbure padlo za obeť sedem ľudských životov. Vyšetrovanie deje sa vo veľkých rozmeroch. Koľko je vlastne ranených nevedno, lebo ľud skrýva ranených, ktorí radšej trpia bolesťou, než by sa dal liečiť, čo by ich prezradilo, že boli pri vzbure.

Na doživotnú nútenú prácu posúdený poručík. Vo Varšave jeden ruský poručík menom Pekarevič na ulici zastrelil svojho plukovníka Zelinského, ktorý ho pre nejakú nesprávnosť odsúdil na 14 dní väzenia. Oficiára hneď chytili a vojanský súd pozbaviac ho dôstojníckeho rangu, zemanstva a všetkých vyznačení odsúdil ho na doživotnú nútenú prácu v Sibíri.

Dynamit v kachľach. V gemerskej obci Sása kolár Ondrej Kúdela práve sedel pri večeri so svojou rodinkou, keď zrazu kachle s ohromným rachotom rozhodilo. Keď rodinka prišla trochu k sebe, videli, že Kúdela a jeho manželka sú nebezpečne ranení. Dve dietky síce ranené neboly ale od veľkého výbuchu ohluchly. Pri prezeraní kachiel objavili, že do kachiel dostal sa akosi jeden dynamitový patrón, ktorý potom v ohni vybuchol.

Slúžil trom panovníkom. Tieto dni zomrel vo Viedni Ján Friedl, najstarší sluha viedeňského cisárskeho bradu. Friedl bol 87ročný a slúžil cez 64 rokov za panovania troch panovníkov: cisára a kráľa Franca, Ferdinanda a Franca Jozefa. Friedl r. 1897. svätíl svoju zlatú svadbu a z tejto príležitosti i jeho veličenstvo ho vyznačil a štedre obdaril.

Konec falšovateľov vína. V posledných časoch tak mnoho spomínaná vínokupecká firma „Syn Jozefa Engela“ v Párikostoloch prestane. Englovci totiž rozhodli, že svoj párikostolský, budapeštianský a promontorský obchod s vínom zastavia a vstúpia na cestu likvidácie. Nuž odkedy prísne dozerajú pánom Engelovcom na ich nečisté machinácie, gšefty sa im nedaria. Široké obecenstvo akiste s radosťou prijme chýr o páde šudierskej firmy.

Zemské pozostatky Krištofa Kolumbusa, objaviteľa Ameriky, ktorému Španielci mali čo ďakovať za svoje zamorské osady, teraz ako jediný majetok z ostrova Kuby doviezli do Sevilly, kde ich za hlaholu všetkých zvonov a strelby prevzaly vrchnosti. Rakev s pozostatkami Kolumbusovými složili v katedrálnom chráme, kde ostane dotiaľ, pokým nepostavia pre ňu hrobku.

Chcú objaviť pozostatky Babylonu. Jedna spoločnosť nemeckých učencov vybrala sa v údolie riek Eufratu a Tigrisu na miesto niekdajšieho babylonského kráľovstva kopáť, aby takto objaveniami obohatili dejiny potahujúce sa na niekedy slávne mesto Babylon.

Bleha rozširovateľom moru. Že sú myši a mačky rozširovateľmi nákazlivých nemôc, je dostatočne známo. Zo správ profesora Simonda v Bombay (India) však vysvitá, že najnebezpečnejším rozširovateľom moru je bleha, pretože prenáša morové bakterie, rovnako z nemocného na zdravého človeka sadnúce, štipnutím očkuje morovú nákazu. Týmto spôsobom možno vysvetliť okolnosť, že sa epidemia v najnižších vrstvách obecnstva úzastne šíri. Nečistota a množstvo hmyzu sú neustálym nebezpečenstvom v čase, keď epidemia panuje.

Rozšírené noviny. Parížsky „Petit Journal“ je časopis, ktorý sa u nás v našich pomeroch nedá ani myslieť. Vychádza denne v 1.200.000 výtiskoch a má denných čitateľov asi 3—4 milióny. Jako to už názov hovorí, sú to malé novinky na štyroch stranách o päť stĺpcoch. Za žiadnych okolností nesmie byť umiestnený na prvej alebo na druhej strane inserát. Za to však tretia a štvrtá strana sú vždy preplnené insertami. Ceny, ktoré sa platia za inseráty, sú bájočné. Na štvrtej strane stojí riadka drobného písma 50 frankov (22 zl.) na tretej strane 100 frankov (45 zl.) za každý raz uverejnenia. Prilohy nebývajú siadne. V tlačiarňi stojí 20 rotačných strojov, z ktorých každý tlačí za hodinu 40.000 výtiskov. Akciový kapitál podniku toho páči sa na 50 miliónov frankov.

Koľko sa uvarí piva na svete? V odbornom časopise „Gambrinus“ bola na túto otázku daná odpoveď v číslach, ktoré sú opravdu ukrutné. Vo 44 531 pivovaroch uvarilo sa minulého roku piva 207.861.258 hektolitrov oproti roku 1893, kedy sa uvarilo 204.600.380 hl. Daň z tohoto piva obnášala slušnú summičku 616.178.165 korún. Sladu k várkam bolo upotrebeno 64.471.058 klg. a chmeľa 2.205 510 klg. V Rakúsku sú Čechy so svojimi 723 pivovary v čele; v českých pivovaroch uvarilo sa 7.605.855 hektolitrov; potom je hneď Dolné Ra-

kúsko so 72 pivovary a 3.484.181 hektol. V Ubrách vyrobilo 99 pivovarov 1.585.044 hektol. Za to v Bavorsku bola výroba piva obrovská. Pivovarov je tam 6622 a piva sa navarilo 15.019.297 hl. Na jednu osobu pripadá v Dolnom Rakúsku 119.3 litrov piva, v Bavorsku pije každý najmenej 282 litrov. Najmenej vypijú piva v Indii, kde pripadajú na osobu priemerne 00.3 litre. Veľká Britania a Irsko prekonajú ovšem ešte Bavorsko. Tu sa v 924 závodoch navarilo 52.774.323 hl. piva, tam sa navarilo a cudzina ho ale vypije. Angličania napospol sú striedmi.

K U O B R Á Z K U .

Zamestnanie v zime.

Zimná doba býva oddychom pre hospodára, ktorý od včasnej jari do pozdnej jasene krvopotnou prácou staral sa o zaopatrenie svojej domácnosti, ale dobrý gazda použije i zimný čas vo svoj prospech. Pospráva svoje hospodárske náradie aby keď je súrna práca nemusel stáť alebo sa prosiť susedovi o vypožičanie toho alebo onoho hospodárskeho riadu. Krem toho ale postará sa i o svoj dobytok, i o pole. Dovezie páleníených výpalkov pre dobytok alebo za ľavého počasia, keď pôda odmrzla vyváza hnojovku na pole aby potom dala čím hojnejšiu úrodu. Takéto zimné zamestnanie hospodárov predstavuje i náš obrázok.

K O B V E S E L E N I U .

Žiadosť učňova.

Učeň (keď ho majster za šticu vyťahal pre neporiadnosť): Ah, Bože môj, prečo som ja nie plešivý a prečo radšej nemá majster vlasy!

V jednej trestnej záležitosti boli povolaní za svedkov traja izraelitští spoluobyvatelia pred budapeštiansky trestný súd.

- Ako sa voláte? pýta sú sudca prvého.
- Ja som Kelemen.
- A vy?
- Ja som Kende.
- No a vy?
- Aj ja som Khon, odpovedal s potuteľným úsmevom tretí.

Z kasárne.

Kaprál (k rekrútom): „Keby dal nejaké kommando pán generál, musíte ho práve tak prísne a zdarne previesť, ako keby bol kommandoval ja!“

Cena šiat.

A.: Ej, kamarát, ale máš pekné, fajn šaty! Čo ta stály?

B.: To sa len pri súde dozviem.

